

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvo-stopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

5. števil.

V Ljubljani, dne 3. marca 1894.

IV. leto.

Uvedenje čevljarstva obrta v Kropi.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani se je s posebnima vlogama obrnila do c. kr. deželne vlade in deželnega odbora o uvednji čevljarstva obrta v Kropi.

Ona se je opetovano bavila z vprašanjem, kako bi bilo vsled nazadovanja žrebjarstva vedno bolj nbožava-jočemu prebivalstvu v Kropi pomoči.

Leta 1884. so se vsled odredbe visocega ministerstva vršila poizvedovanja, če bi se ne dalo Kropi, Kamni Gorici in Železnikom s tem pomoči, da bi se uvel v teh krajih puškarski obrt; toda stvar je zaspala, najbrže največ zaradi tega, ker se je v imenovanih krajih premalo zanimanja kazalo za to.

Tudi poznejša leta pečali so se večkrat c. kr. deželna vlada, deželni odbor in zbornica z napominanim vprašanjem in to ne da bi se bil dosegel kak uspeh.

Ker se razmere v Kropi niso zboljšale, je županstvo prosilo, da naj bi se uvelo izdelovanje čevljev, kar bi se dalo brez velikih stroškov storiti.

Po mnenji županstva v Kropi potrebovali bi so v to 3—4 mojstri in oseba, ki bi imela za tako podjetje potreben kapital. Ker pa v Kropi ni ne mojstrov in ne kapitala na razpolaganje in tudi ni pričakovati, da bi mojstri brez denarne podpore poučevali v čevljarstvu obrtu in ker se ni nadejati, da bi se našla oseba, ki bi dala v to potrebni kapital; pridobiti bi bilo tudi čevljar-ske pomočnike, katerim bi bilo dovoliti nagrade. Mojstri poučevali bi učence iz Kroke v čevljarstvu obrtu in bi ob enem s pomočjo pomočnikov izdelovali dobro blago in tako dobil bi se tudi lažje podjetnik ali založnik, ki bi prevzemal izdelano blago in pričel tržiti z njim. Vsled opetovanih poizvedovanj zborničnih o tej stvari se je pokazalo, da so nekateri Kropenčani za to, da se uvede čevljarstvo obrt, drugi pa zopet za to, da se začne izdelovati druge železne stvari. Zbornica je mnenja, da bi ne bilo koristno le za Kropenčane, temveč tudi za Železnikarje in Kamnogoričane, ko bi se poleg izdelovanja žebeljev uvelo izdelovanje kakih drugih železnih predme-

LISTEK.

Kaznovana predrznost.

(Spisala Josipina Prinčeva.)

V gostilni mesta Z. je sedelo nekega neprijetnega večera meseca novembra precej častnikov. Zunaj je razsajal vihar in težke vodene kaplje so padale na okna. Častniki so sedeli pri dobro zakurjeni peči, katera je razširjala dobrodejno gorkoto po vsi sobi, ter se po svoje zabavali. Vsi so bili dobre volje in veseli; mej raznimi burkami je hitro teknel čas. Z. je bila trdnjava in majhno mestece, katero ni ponujalo prebivalcem zabav in veselja. Jedin kraj, kjer se je gospóda shajala, bila je omenjena gostilnica, ležeča koncem mesta, v kateri smo danes čast-nike našli in kjer so se redno shajali vsak večer.

Mej vsakovrstnimi pogovori zbranih častnikov pride govorica tudi na vraže. Vsakdo je vedel kaj povedati,

kar je sam doživel ali pa kje slišal. Jeden mlajših čast-nikov se je posmehoval tem govoricam ter jih zavračal in zatrjeval, da on kaj takega ni doživel in da tudi nič ne veruje v vraže, o katerih so se pogovarjali častniki.

„Ne bodite preveč prevzetni, prijatelj“, pravi njegov starejši tovariš, „ste morebiti pozabili, da morate danes po noči nadzorovati straže; iti morate tudi mimo pokopališča in kdo vé, če vas ne obide groza v takem vro-menu, kakor je nocoj, iti mimo tega kraja.“

„Kaj še“, zavrne opominjani častnik, „ali mi res ne verjamete, da ne poznam nobenega strahu. Da vam to dokažem, vam prinesem murbino vejico. Kakor veste, raste le na pokopališču murba, jedina v tem kraju, in jutri zarano vam pokažem vejico.“

Dolgo so se naši znanci še pogovarjali, a ko je bilo že pozno, so počasi vsi odhajali; nazadnje ostane mladi častnik sam v sobi. Poglela na uro, katera je k-

tov. Ker pa poizvedovanja o tej zadevi še niso končana, usoja se zbornica navesti samo to, kar smatra za koristno gledé vpeljave čevljarstva obrta.

Zbornica se na podlagi svojih poizvedovanj ne more strinjati s predlogom županstva, ker bi po njenem mnenji pridobitev mojstrov in pomočnikov, katerim bi bilo treba dovoliti nagrade, prouzročila velike stroške in bi se tem potom le tedaj dosegel uspeh, če bi se našel podjetnik, ki bi prevzel izdelano blago. Pri vpeljavi čevljarstva obrta je pa v prvi vrsti v poštev jemati podjetnika in dokler tega ni, ni s poučevanjem v čevljarstvu obrtu mogoče pričeti, ker ni pričakovati, da bi za nakup usnja in drugih za čevljarstvo obrt potrebnih predmetov skrbela nekoliko časa država ali pa dežela.

Zbornica je v tej zadevi zaslišala tudi izvedence v tej stroki, toda vsi so se izrekli, da bi potom, predlaganjem od županstva, ne bilo mogoče vpeljati čevljarstva.

Nedvomno bi se pa na nastopni način dospelo do smotra, ako je namreč ljudem res na tem, da se počasi uvede v Kropi čevljarstvo.

Deželni zbor kranjski.

V seji dne 15. februarja poročal je posl. Murnik o prošnjah občin Škofjaloka, Žiri, Poljane, Trata, Javorje in Senožče za zgradbo železnice Škofjaloka-Divača, in predlagal: Prošnje predložiti je z ozirom na svoj čas storjene sklepe dež. zbora trgovinskemu ministerstvu s priporočilom. O tej prošnji se je unela daljša debata. Poslanec dr. T a v č a r in K l u n sta se potegovala za to železnico, Nemci so bili proti njej. Obveljal je predlog dr. Tavčarja, naj se prošnje vladi toplo priporoče. Potem so se odobrila poročila: o napravi nove deželne ceste od Gomile do Štamberga na Zagrebški državni cesti v Trebanjskem cestnem okraji in o uvrstitvi od Gomile do

zala blizu polnoči. Moral je še nekoliko časa čakati, ker je bil čas, kdaj mu je pregledati straže, natanko določen. Ko pride ta ura, ogrne plašč in odide. Vihar je še zmirom divjal, tako da so se šibkejša drevesa k tlom pripogibala, a naš častnik se ni dosti zmenil za viharjevo tulenje, akoravno se je burja siloma upirala vanj in mu krajšala korake. Prišel je do prvih straž ter vse pregledal od prve do zadnje; potem se je napotil k onim stražam, ki so bile razpostavljene zunaj mesta.

Vihar je razsajal vedno bolj, tako da je naš mladi nadzorovalec prišel z velikim trudom naprej; a vino mu je dalo moč in tako je prišel čez dobre pol ure do pokopališča. — Pokopališče je stalo pred mestom, precej oddaljeno od vozne ceste; ako je hotel iti po bližnji poti, moral jo je mahitati skozi pokopališče; ako ne, tedaj je imel velik ovinek prekoračiti in bi moral gaziti po velikem blatnu in lužah, katere je bil naredil preobilni dež. Ko bi ne bil obljubil tovarišem za gotovo prinesiti vejico,

Nekaj let morali bi se dečki iz Kroke učiti dajat k čevljarjem v Trzič in okolico. Kadar bi se v čevljarstvu izučili, zamogli bi dobiti delo iz Trziške tovarne. Če bi se pričelo prvo leto z 10 dečki, bi imela Kropa v 4 letih že 10 izurjenih čevljarstev pomočnikov. V drugem in tretjem letu bi se morda poslalo zopet po 5 dečkov učiti in bi bilo v petem letu v Kropi že 15 in v šestem letu že 20 čevljarstev pomočnikov, ki bi vsi lahko za tovarno delali. Če bi to število ne zadostovalo, bi se še nekoliko let skrbelo za izučbo čevljarjev. Ker zamorejo pri izdelovanju nekaterih vrst čevljev tudi ženske pomagati, preživelo bi se v malih letih več družin s to obrtniško stroko. Stroški za jednega učenca bi znašali 20—25 gl.

Ker se je neka Trziška tvrdka izrekla, da bo skrbela za izučbo spretnih čevljarstev pomočnikov iz Kroke in jim bo po dovršeni izučbi dajala tudi delo, bil bi tako tudi podjetnik zagotovljen, ki bi Kropenskim čevljarjem dajal material, potreben za čevljarstvo, in bi tudi prevzemal izdelano blago.

deželne ceste Radna-Mokronog-Velika Loka držečega kosa okrajne ceste mej deželne ceste; o načrtu za preložitev deželne ceste iz Radne čez Mokronog do Velike Loke; o uvrstitvi v cestnem okraji Krškem se nahajajoče občinske ceste, ki so pri Belem Bregu od Krško-Kostanjeviške ceste odcepi ter drži čez Drnovo, Zasap in Češence do Cerkljan in od tu naprej do ondotnega broda čez Krko, mej okrajne ceste. Posl. Hribar je potem utemeljeval svoj predlog: Deželnemu odboru se naroča, obrniti se do c. kr. trgovinskega ministerstva z obrazloženo zahtevo, da se pri c. kr. poštne in brzozavne nadzorništvu v Trstu zagotovi slovenskemu jeziku ona veljava, katera mu gre

bi ne šel v takem vremenu na pokopališče. Zašel je večkrat v blato, katero mu je seglo malone do kolen, že se je hotel vrniti, a misel, da bi ga njegovi tovariši imenovali strahopetneža in se norčevali iz njega, mu je dajala pogum in šel je urno naprej. Vihar je mej tem tako strašno razsajal, da bi bilo tudi srčnega človeka groza. Temu boju naravnih močij pridružilo se je tudi nekako čudno skovikanje sov, katere so iskale zavetja v duplih starih dreves. Po velikih težavah prišel je ponočni potovalec do pokopališčinih vrat. S silo jih odpre in koraka noter. A v tem trenutku je bila nevihta tako silovita, da ni mogel niti koraka storiti naprej. Hitro se prime vrat, da vihar nekoliko pojenja. Dež, toča in sneg, vse skupaj mu je vihar gnal s tako silo v obraz, da ni mogel odpreti oči. Ko sapa vendar nekoliko potihne, stopi naprej do necega nagrobnega križa ali zdajci ga neka mrzla roka prime za vrat ter ga z vso močjo potegne na tla. Njegova domišljija je bila po zavžitem vinu na pokopa-

z ozirom na ogromno večino prebivalstva vojvodine Kranjske; zlasti, da se napisi nad uradi c. kr. poštnega in brzojavnega nadravateljstva napravijo tudi v slovenskem jeziku. Ivan Hribar, dr. Ivan Tavčar, dr. Papež, V. Ogorelc, Lenarčič, Žitnik, Dragoš, Lavrenčič, V. Pfeifer, Feliks Stegnar, Klein, Luka Svetec, Pakiž, Povše — in pa predlog: Deželnemu odboru se naroča: 1. da pri c. kr. deželnem šolskem svetu neutegoma in z vso energijo stori potrebne korake, da se bode s šolskim letom 1895/96 na c. kr. državnih gimnazijah v Ljubljani in v Novem Mestu začelo v petem razredu poučevati verouk, latinščino, matematiko in naravoslovje v slovenskem jeziku; 2. da za izdavanje šolskih knjig dovoljeni in doslej neporabljeni kredit porabi za pisateljske nagrade in založbo slovenskih učnih knjig za peti in šesti gimnazijski razred. Ivan Hribar, Klein, dr. Papež, Svetec, Klun, V. Ogorelc, dr. Ivan Tavčar, Lavrenčič, Pakiž, Povše, Murnik, F. Stegnar, Žitnik, Lenarčič, Dragoš, V. Pfeifer. Oba predloga sta se sprejela. Odobrilo se je potem poročilo o načrtu zakona glede naprave mitnice na Savskem mostu pri Radečah in poročilo o samostalnem predlogu glede izvrševanja gozdnega zakona. Sedanje določbe gozdnega zakona, je rekel poročevalec, so sila ostre in da se je pri njih uporabi ozirati na dejanske razmere. Uravnava in odveza služnosti ima namen, razbremeniti gozdna posestva. Te se običajno uravnava po izpovedi izvedencev. V radovljiškem okraju je živinoreja zelo propadla, to dokazuje, da se pri uravnavi pašnih pravic niso upoštevale fakične razmere tako, kakor bi bilo treba, dasi se je postopalo zakonito, v kolikor se je o tem mogel prepričati odsek. Globe niso bile visoke, pač pa se jih je precej nabralo, v 25 letih nad 12.000 gld. Gozdne razmere so vendar v tem okraju neznosne, dasi odsek ni mogel spoznati, ali so pritožbe opravičene. Politično oblastvo je dolžno skrbeti za gospodarsk načrt, da se razmere uredé. Nadalje so se odobrila poročila o predlogu glede oddaje živalske soli po nižani ceni; o načrtu zakona glede preložitve okrajne ceste mej Rako in Veliko vasjo v delni progi pri Selih; o popravi in delni preložitvi občinske ceste, ki se pri Brezovici od deželne ceste iz Kočevja v

Črnomelj odcepi ter drži na Nemško Loko in od tu naprej do tje, kjer se zopet združi z deželno cesto, potem o uvrstitvi te občinske ceste mej deželne ceste in o uvrstitvi te delne proge mej okrajne ceste; in o opustitvi mitnice v Podklanci na Ribniško-Bloški deželni cesti v cestnem okraju Ribniškem.

V seji dne 16. februarja se je unela živahna razprava o poročilu fin. odseka glede proračuna deželnega zaklada. Manjšina je predlagala povišanje dež. priklade za 4 odstotke, večina pa je bila za to, da se za pokritje primankljaja najame posojilo 250.000 gld. Poslanec Ivan Hribar govoril je za predlog večine in dokazoval s številskimi, da se bode brez naklad lahko izhajalo. V obširnem govoru kritikuje potem delovanje dež. predsednika barona Heina z ozirom na avtonomijo občin. Omenja dogodkov pri vsesokolski slavnosti v Ljubljani in o čudnem, poštene obrtnike žalečem pisanji uradnega lista o tej slavnosti. Dalje omenja prepoved, da bi občina Kamnik za nekatere predkraje ne smela narediti samoslovenskih uličnih napisov, za kar ima gotovo pravico. Kam bomo prišli, če bode vlada na tak način kršila avtonomijo občin? Naj se postopa povsod strogo pravično. Kake nazore ima glede slovenskega jezika g. baron Hein, smo čuli šele nedavno, ko ga je celo posl. Šuklje, ki ne sluje ravno kot najhujši radikalec, moral zavrniti. Dalje omenja imenovanje okr. glavarja v Krškem, barona Schönbergerja, ki ni zmožen slovenščine. Dalje omenja postopanje okr. glavarja kočevskega proti g. župniku Moretu. Tako ravnanje ni dostojno za avstrijskega uradnika. Navaja več dogodob, da dež. predsednik izve, kako postopajo politični uradniki in omenja, kako se je vršila ljudska štetev na Kočevskem. Naj se stvar nepristransko preišče, a ne tako, da bi obdolženec bil sodnik v lastni zadevi. Ako politična uprava goji vohunstvo, zgrešila je pravo pot. Morda bodo besede njegove kot radikalnega poslanca — pravi — neprijetne vladinemu zastopniku, a treba je povedati resnico. Ako že za vlade grofa Taaffeja ni bilo odkritosrčnosti, je je še manj sedaj za vlade Plenerja. Vse napake in grehi prejšnjega sistema niso iz ravnotežja spravili sedanjih koalirancev. Še le največji čin njegovega vladanja podrl

lišču v takem času in vremenu toliko večja, ko je prišel v dotiko s tujim telesom, katero je bilo po vrhu še mokro in mrzlo. Revež ni vedel, je-li so sanje ali se mu tako dozdeva, v strahu so mu otrpneli vsi udje in nezavesten se je zgrudil na tla. Kako dolgo je ležal v nezavesti, še sam ni vedel natanko, ali precej dolgo je moralo biti, kajti ko se je prebudil, se je že danilo. Teško se je dvignil kvišku in čutil se zelo slabega. Z velikim trudom je prišel v svoje stanovanje, zelo blede in prepaden. Da bi šel dalje nadzorovat straže, mu ni niti na misel prišlo, a bilo je tudi že prepozno. Noge ga niso hotele nositi in legel je v posteljo. Polotila se ga je vročica in več tednov je visel mej življenjem in smrtjo. Mučile so ga neprenehoma sanje in domišljije, kakor bi imel nadnaravna bitja pred seboj. Slednjič je pa vendar okrevl in ozdravel. Ali sram ga je bilo posej v družbi častnikov in bil je rajši sam zase.

Kaj pa je bila roka na pokopališču? V tistem kraju je navada, da privezujejo dolge, široke črne trakove na nagrobne križe. Tak trak ovil se je častniku okolo vratu, ko je šel mimo križa in vihar je pomagal, da ga je vlekel k sebi. Ko bi bil naš junak prijel za to, kar se mu je ovilo okrog vratu, bil bi takoj opazil, da tukaj nima opraviti z nadnaravno močjo.

Prijatelji so mu dostikrat nagajali z domišljeno roko, a on ni hotel verjeti, da bi bil tako malosrčen, da bi ga kaj takega ostrašilo.

Zavoljo zamujene nadzorovalnosti je bil tudi predstotnika poklican, ki ga je podučil z besedami:

„Pokaži svojo srčnost in pogumnost tam, kjer je je treba, a ne, kjer jo ne zahteva dolžnost!“

ga je. Omenja, da pač nima uzroka navduševati se za Taaffeja, ki je tako malenkostno skušal osebno maščevati se nad gubernikom. Seza nazaj v zgodovino in kaže, kako slabo se vrača Slovanom, ki so tolikrat rešili državo in kako se jim plačuje njih zvestoba. Z nasilstvom postopa se proti njim v nekaterih kronovinah, posebno proti Slovencem na Primorskem in na Goriškem, istotako na Koroškem. Vlada kar naravnost norce brije iz opravičenih zahtev Slovencev. Kako postopa vlada v Trstu? Slep bi moral biti, kdor misli, da je to Avstriji koristno. Naj še pravočasno spregledajo merodajni krogi, dokler ne bode prepozno! Neki angleški pisatelj pravi, da Slovanom je za bodočnost odločena vodilna naloga. Mi pa te niti ne zahtevamo, naj se nam da pravica, a ne kamen mestu kruha. Kritični so časi, naj merodajni krogi store svojo dolžnost in naj ne poznajo Slovanov samo takrat, kadar jih potrebujejo. Ko je nemški posl. dr. Schaffer končal svoj govor, oglasil se je posl. dr. Tavčar. Protestuje proti očitjanju dr. Schafferja, da bi vsi oni, ki bodo danes glasovali v interesu ljudstva, to storili iz strahu za svoje mandate. Naj se stvar še ne reši, naj se odloži in še premisli, bi se li ne dalo najti drugo sredstvo, nego zvišanje deželnih doklad, da se povikšajo dohodki. Razložek mej predlogoma večine in manjšine finančnega odseka je le v številki, sicer pa stvar ni tako nujna, da bi se ne mogla odložiti še za nekaj časa. Glede postopanja dež. oblasti je pač deželni zbor jedini prostor, kjer se more slobodno govoriti. Kar se tiče koalicije, veruje, da nemška stranka gori za koalicijo, ker ničesar nima izgubiti. Koalicijska misel ni tako stara in baron Schwegel bi pred dvema letoma gotovo ne bil čestital grofu Hohenwartu. Nemci tudi pod grofom Taaffeom niso trpeli nobenih krivic, baron Winkler pazil je istotako nad njimi, kakor zdaj baron Hein, da bi ne padel kak kamenček nanje. Kako pa bi Slovenci mogli pritrditi koaliciji, ko smo pač na Kranjskem z lastno močjo se dokopali tako daleč, da se nam ni bati niti deželnih predsednikov niti nemških poslancev velicega posestva, a vidimo, kako se godi Slovencem v drugih kronovinah. Slovenski državni poslanci, kar jih je še v Hohenwartovem klubu, so tam le provizorično. Ako je dr. Schaffer zadovoljen z g. baronom Heinom, je to naravno, kajti imenovanje njegovo bila je koncesija nemški levici. Prišel je kot nemšk prokonzul, to se pa nikakor ne strinja s koalicijsko mislijo. Načelnik deželne vlade mora tudi v malenkostih postopati tako, da ni žaljena večina prebivalstva. Doslej, vsaj zadnjih 15 let je vsak deželni predsednik postopal tako, da ni preziral jedne ali druge narodnosti. Baron Hein n. p. pa je pač pristopil k nemškemu kazinskemu društvu kot član, ne pa enakemu slovenskemu društvu. Ta sicer malenkostna stvar je dovolj značilna. Omenja, kako je prišel novi urednik uradnega lista dr. Noč, ki je moral sramotno oditi, ker je bil popolnoma nesposoben. Trinajst let služil je prejšnji urednik, a zaradi nič vrednega pisarja odpodil ga je baron Hein. Z malenkostnimi stvarmi mislil je baron Hein vladati, tako n. pr. s prepovedjo plesu v noči pustnega torka, slovanske pesmi bi se tudi ne smele več popevati, tako je sklenil g. baron Hein. Šikana je

bila prepoved, da bi Ljubljanski župan pozdravil „Sokole“. Nadeja se, da dr. Schaffer in baron Schwegel pridobita za koalicijsko misel tudi barona Heina in ga presadita z nemško-levičarskega stališča na koalicijsko polje. Oblastniji polastile so se koalicijske misli in jo izkoriščajo za se. Omenja imenovanje nemškega zdravnika pri dež. sodišči, akopram se je v razpisu službe zahtevalo znanje obeh deželnih jezikov. Protekcija in nemško mišljenje sta mu pripomogla do službe. Pri novem razpisu drugega zdravnika pa se niti v razpisu več ne zahteva znanje slovenskega jezika. Dosedanji dokazi za korist koalicije so pač slabi, narod slovenski bode pač lahko izhajal brez koalicije, prestal bode pač marsikaterega dež. predsednika in hude čase. Koalicija bode prešla, narod pa bode ostal. (Dobro klici!) Dr. Tavčarju in Hribarju sta odgovarjala dež. predsednik baron Hein in baron Žvegelj, potem pa je poslanec Hribar odgovarjal na nekatere opazke barona Schwegla. On ni mnenja, da bi že zdaj bilo treba zvišati deželne naklade. Razložek glede posojila, kakor ga predlagata večina in manjšina finančnega odseka, je za našo deželo tako neznamen, da se ni nanj ozirati. Poglavitna stvar so stroški za bolnico, poročevalec večine predlaga, da se pokrijejo stroški s kreditno operacijo. Nepokriti znesek se bode dal pokriti iz preostankov blagajnice, tako se bode nepokriti znesek 191.000 gold. dal v kratkem poravnati. Od posl. barona Schwegla zaželjeni red v izrednih stroških je pač težko takoj uvesti, a misliti je treba na to, kako se doseže ravnotežje v deželnih financah. — Dalje odgovarja deželnemu predsedniku baronu Heinu. Natoči naj se načelniku deželne vlade čisto vino, da izve mnenje zastopnikov naroda in da odpravi nedostatke. Omenja potem posamičnih faktov, o katerih je govoril deželni predsednik, o slučaju okrajnega glavarja v Krškem, o bivšem uredniku uradnega lista, o sokolski slavnosti itd., ter ga opozarja, naj svojo eneržijo porabi v korist slovenskega naroda, ki je vedno zvest državi. Gledé privatnih pogovorov pač ni vse jedno, kake osebe so, o katerih privatnih govorih se razpravlja. Nazori deželnega predsednika o nemškem državnem jeziku so že zastareli. Ne jednotnega jezika, nego jednotne zadovoljnosti je treba, da se dobro vlada. Omenja še nekatere točke govora deželnega predsednika in prepoved pesmi „Hej Slovani“ in odgovarja konečno na govor barona Schwegla, ki je tako obsojal vlado grofa Taaffeja. In vendar je ravno Taaffe državo izvlekel iz groznega deficita, kar je zgodovinska stvar. Volilna reforma njegova bila je prvi korak do splošne volilne reforme. Dalje odgovarja na besede Schweglove o nezaupnici grofu Hohenwartu in ga spominja na to, da je pač le malo, kar so dosegli Slovenci v poslednjih 14 letih. Odločno odklanja insinuvacijo, da bi bil hotel denunciirati, navajal je fakta in dal dokaze. Baron Schwegel meče zdaj kamenje za baronom Winklerjem, katerega je tolikrat zagovarjal, če so ga slovenski poslanci grajali, kadar ni bil dovolj energičen, kakor so oni želeli od moža, ki je imel dobro srce in bil vnet za napredek slovenskega naroda. Priporoča predlog večine fin. odseka. Ko so še govorili poslanci Schaffer, Šuklje, Klun, Žitnik in Žvegelj, odobril se je predlog večine finančnega

odseka, ki se glasi: 1. Skupna potreščina deželnega zaklada za l. 1894. v znesku 1.180.751 gld. in skupna zaklada v znesku 115.909 gld., torej s primanjkljajem 1.064.842 gld. se potrjuje. 2. V pokritje primanjkljaja v znesku 1.064.842 gld. naj se za leto 1894. pobira: 1.) 40% priklada na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa v znesku 135.016 gld. 2.) nastopne naklade: a) od porabljenih likerjev in vseh poslajenih opojnih tekočin brez razločka na stopinje alkoholovine od hektolitra po 6 gld.; b) od vseh porabljenih žgajnih opojnih tekočin po stopinjah 100delnega alkoholometra za vsako hektoliterko stopinjo 18 kr., v skupnem znesku 195.000 gld.; 3.) 28% priklada na vso predpisano svoto vseh neposrednih davkov z vsemi državnimi prikladami vred v znesku 430.263 gld. — Vzprejeto. 3. Kar preostaja primanjkljaja, pokrije naj se. 1. z najemom posojila do najvišjega zneska 250.000 gld., bodisi proti zastavi državnih obligacij glavinskega premoženja dežele kranjske ali po kaki drugi kreditni operaciji. 2. Iz blagajničnih preostankov. — Vzprejeto. IV. Deželnemu odboru se naroča da pridobi sklepom pod št. 2. in 3. 1.) Najvišje potrjenje. Manjšina odseka predlagala je pod 2. 3. 32% pr. klado in pod III. 1. kreditno operacijo 150.000 gld., kateri predlog pa je bil odklonjen.

Dalje sta se vzprejeli resoluciji posl. barona Schwegla, ki je nasvetoval za otroško bolnico podporo po 300 gld. za tri leta in muzealnemu društvu za l. 1894 podporo 400 gld. in izrekel željo, da se obvestila izdajaj, jednako posebej v nemškem in slovenskem jeziku. Dalje je predlagal, naj deželni odbor ukrene potrebno, da se uvede, oziroma zboljša sajenje sladkorne pese na Dolenjskom. Posl. Hribarja resolucija pa se glasi: Deželni odbor se pooblašča, da iz kredita, ki mu je na razpolaganje pri poglavju IX. (troški za občila) dovoli za napravo ceste iz Vodice v kamniškem okraju do spodnjega Brnika v kranjskem okraju prispevek do najvišjega zneska 2000 gld.

V seji dne 17. februarja predlagal je baron Žvegelj, naj se naroči deželnemu odboru, da v bodočem zasedanju stavi primerne predloge, kako bi dežela kranjska

praznovala redko slavnost 50letnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja. Posl. Svetec imenom vseh narodnih poslancev izraža čute slovenskega naroda do preljubljenega vladarja po besedah pesnika: „Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovence ne gane“, in je gotov, da bode slovenski narod navdušeno praznoval petdesetletnico cesarjevo. Predlog se je sprejel jednoglasno. Odobrilo se je poročilo glede nedeljskega počitka, kakor tudi poročilo o zgradbi ceste Hrib Sodražica in poročilo o preložitvi okrajne ceste z Radeč v Dol. Posl. Murnik stavil je nujni predlog: Deželni odbor se pooblašča, da sme oni del nagrade, dovoljene v seji dne 16. februarja 1894. l. pri pobiranju deželne naklade na žgane opojne tekočine poslujočim dacarjem plodonosno naložiti in v prihodnjem zasedanju poročati in nasvete staviti, ali in kako bi se mogli dacarji po zadovoljilni službi upokojiti. Ko bi se ta stvar ne mogla konečno rešiti v prihodnjem zasedanju, izvršiti bo tudi glede dacarjev sklep z dne 16. februarja 1894., sklenjen v III. resoluciji povodom obravnave o proračunu deželnega zaklada za 1894. l. Predlog se je sprejel in odobril poročilo o delitvi cestnega skladovnega okraja Radovljiškega v dva cestna okraja. Posl. baron Apfalter poročal je o samostalnem predlogu glede deleža dežel pri prihodkih novega osebnega dohodninskega davka. Odsek je predlagal: Deželnemu odboru se naroča, da predloži visoki vladi izvajanja in želje, ki so se čule v deželnem zboru, ter jo prosi, da pridene njena opazovanja o razmerah v deželi vis. c. kr. finančnemu ministerstvu v blagovoljno uvaževanje in jih predloži potem peticij obema zbornicama državnega zbora! Predlog se je odobril in istotako poročilo dr. Tavčarja o samostalnem predlogu glede slovenskega učnega jezika na c. kr. državnih gimnazijah v Ljubljani in v Novem Mestu in glede izdavanja slovenskih šolskih knjig, in poročilo o samostalnem predlogu glede slovenskega jezika pri c. kr. poštnem in brzojavnem nadravateljstvu v Trstu in gledé slovenskih napisov nad ondotnimi uradi. Ko so se rešile še nekatere druge zadeve manjše važnosti, sklenil je deželni glavav zasedanje s trikratnimi Slava-klici na cesarja.

Politični pregled.

Zasedanje deželnih zborov, ki je trajalo skoro dva meseca, je končano. Večina deželnih zborov je rešila vse kar je bilo rešiti, samo dva je vlada zaključila še predno sta izdelala, kar sta izdelati imela. To sta deželni zbor predarlski in pa deželni zbor dalmatinski. Prvi je prišel v navskrižje z vlado zaradi nekkih vojaških zadev, drugi pa zaradi prošnje na cesarja, v kateri se je zahtevalo, naj se Dalmacija združi s Hrvatsko. Sedaj zboruje zopet državni zbor. Doslej še ni prišla nobena važnejša zadeva na vrsto. Vlada se je z voditelji večjih strank dogovorila, da pride proračun še le po Veliki noči na vrsto, dotlej pa se bodo reševale samo neznatnejše

reči. Po Veliki noči pride na vrsto proračun, potem novi kazenski zakon in pa prememba davčnega reda. Kdaj pride na vrsto prememba volilnega reda, še ni natanko določeno. Nasprotstva mej posamičnimi strankami so glede tega vprašanja tako velika, da se ga vlada ne upa resno poprijeti. Govori se, da je vlada odločila, priznati delavcem raznih vrst volilno pravico ter je združiti v posebne skupine, ki bi potem volile 40 do 50 poslancev. Drugače se sedanji volilni red ne bo spremenil; vse ostane pri starem, le to, ali naj bodo volitve v kmetskih občinah tudi v bodoče še posredne, kakor so sedaj, ali neposredne, o tem bodo določali deželni zbori za vsako

posamezno kronovino. Ali bodo stranke s tako premembo volilnega reda zadovoljne, se ne da uganiti, ni pa dvoma, da ne bodo ž njo zadovoljni delavci. — Na **Hrvatskem** zboruje sedaj zopet deželni zbor. Razprave so časih prav živahne, ne zaležejo pa nič, ker glasujejo madjaronski poslanci vedno tako, kakor jim ukaže vlada, za koristi hrvatskega naroda pa tako niso nikdar imeli srca. — Na **Ogerskem** se bije sedaj v državnem zboru hud boj za takoimenovano civilno poroko. Ogerska vlada je izdelala židom za voljo zakon, ki določa, da ima samo tista poroka postavno veljavo, ki se je sklenila pred državnim uradnikom, cerkvena poroka pa da je neveljavna. Vrh tega je določila da se zakonski ljudje lahko zopet ločijo in z nova poročé kakor hočejo in s komer hočejo. Katoličani se pod vodstvom škofov tej premembi odločno zoperstavljajo, a upanja ni dosti, da

bi zmagali. — V **Srbiji** se pripravljajo velike reči. Rusija zahteva, da odide bivši kralj Milan iz Srbije, cesar pa to ne mara storiti, dasi ga sovraži narod iz vse duše. Milan boče tudi odpraviti ustavo, da bi laglje narod zatiral in molzel in zategadelj se je bati celo prekucije, ker so Srbi spoznali, da je vladajoča rodovina zanje največja nesreča. — V **Italiji** se je te dni sešel državni zbor. Vlada se je izkazala s 177 milijonov primankljaja in predlagala za 100 milijonov novih davkov. Italija ima že sedaj največje davke na svetu, novih pa prebivalci ne bode zmagali. In kam gre ves ta denar? Za vojake. — Na **Francoskem** begajo anarhisti prebivalstvo in mečejo bombe, kakor bi to bili orehi. — **Nemčija** je pred kratkim dogovorila z Rusijo trgovinsko pogodbo, za katero je nastal sedaj v drž. zboru srdit boj.

Dopisi.

Iz Male Nedelje, dné 18. februvarja. [Izv. dop.] Nedavno sem po opravih bil v sosednji župniji pri sv. Tomažu nad Veliko Nedeljo, pa kako sem se začudil, da tam še skoraj niso vedeli, kaj je časopis. — Videl sem selo, kjer še nikoli časopisa niso imeli. Tamošnja pošta, ki je bila po prizadevanju narodnega, prezgodaj umrlega g. Fran Škerleca ustanovljena, je imela s časopisi malo opravka. Kolikor sem izprevidel, ima ljudstvo voljo čitati časopise, pa menda ni bilo nikogar, ki bi bil v to kaj storil, priporočal liste in vzbujal ljudstvo. — Leta 1880. še je po prelepem murskem polju vladalo narodno spanje, le tu in tam bil je kak delavec. Leta 1883. in 1884. je bila v časnikih ostra beseda, pa veljala je. — Prelepo mursko polje dandanes ne slovi samo po svoji konjereji, temveč se ponaša s svojimi narodnimi bralnimi in požarnimi društvi; tukajšnje ljudstvo se lahko rojakom v drugih

krajih postavlja v vzgled. Ravno sem mislil pisati ostro besedo zoper sv. Tomaževčarje, pa — kar v hipu me iznenadi vesela vest, da se je osnovalo dné 4. februvarja „Bralno društvo“ in priredilo primerno veselico. Novo društvo šteje čez 100 udov. Mnogo občinstva se je udeležilo veselice, gg. govorniki so v jedrnatih besedi risali pomen in namen društva in položaj Slovencev v občé. Vrli Malonedeljski pevci pa so zaorili pod vodstvom gosp. Cahrla mnogo narodnih pesmij. Kakor nekoč murskim poljancem, kličem tudi Vam Tomaževčarjem, naj isto velja, da bi po letih mej Vami vladala prava navdušenost in rodoljubna zavest. Da bi besede našle dobra tla in da bi pisatelj teh vrstic, če bo še živel, za 10 let moral isto pisati, kar piše po 10 letih o murskih bratih sedaj.

Turjedolski.

Slovenske in slovanske vesti.

(**Nezaupnica grofu Hohenwartu**) je napolila grofove prijatelje, da so začeli v radovljiškem okraju nabirati podpise za neko zaupnico. In kdo se najbolj trudi, da bi slovenske volilce pregovoril, da podpišejo to zaupnico slovenskemu poslancu? Stari nemškutar Lukman, vodja kranjske obrtne družbe, tiste družbe, ki je največja nesreča naše dežele, ki izkorišča slovenskega delavca brezvestno in je slovenske kmete spravila ob gozde in pašnike. Nekaj podpisov je ta gospod že pridobil ali le s tem, da je lagal, da bo grof Hohenwart Gorenjcem pridobil železnico skozi Bohinj. Lahkoverni ali od tega zagrizenega nemškutarja odvisni ljudje bodo

morda sedli na njegove limanice, ali velika večina ne, ker vedo, da se je Lukman še vedno le za to potegoval, da bi Slovincem škodoval, in če se poteguje zdaj za Hohenwarta, ne dela tega iz ozirov na koristi slovenskih kmetov, ampak iz ozirov na korist Nemškutarjev. Zato pa mu pokažite vrata, če bo še kje potrkal.

(**Poštenje naših nasprotnikov.**) Pred kratkim raznesli so poljski in nemški listi lažnivo vest, da deluje vodja koroških Slovencev dež. poslanec in župnik Podkloštom g. Gregor Einspieler za rusko pravoslavno vero in da dobiva za to od slovenskega dobrodelnega društva večjo podporo. To je nesramno obrekovanje so brez

dvoma izumili naši narodni nasprotniki, da bi osramotili župnika Einspielerja in vse slovensko gibanje na Koroškem. G. Einspielerju bodi, dokler se stvar ne pojasni, v zadoščenje to, da ga kot vrlega katoliškega duhovnika in dobrega avstrijskega in slovenskega rodoljuba čisla in ljubi ves narod.

(Dolenjska železnica.) Izredno suha zima je prav ugodna za dela ob Dolenjski železnici proti Novemu Mestu. Relsi so že po vsej progi položeni od Grosuplja do Straže in se sedaj le še nasiplje gramoz. Ni torej dvoma, da bo tudi ta del železnice gotov do odločnega časa in da se bomo kmalu vozili do Novega Mesta.

(Celjska gimnazija) je popolnoma nemška, dasi je velika večina dijakov slovenske narodnosti. Ti slovenski dijaki pa se nimajo boriti samo z jezikovnimi težkotami, ampak tudi s sovraštvom njihovih nemških sošolcev in z nasprotstvom nemških učiteljev in nemškutarskega ravnatelja. Kake razmere vladajo na Celjski gimnaziji, pokazalo se je prav zadnji čas. Lahko se reče, da nikjer ni tako spridenih dijakov, kakor so nemški dijaki v Celji. Mej soboj so imeli tajno društvo, v katerem so se navduševali za Prusijo in za nemškega cesarja, sramotili so, kjer je bilo mogoče svoje slovenske sošolce in njih narodnost in celo določili, da mora vsak nemški dijak plačati za rečeno društvo 20 krajcarjev globe, če le besedo spregovori s slovenskim dijakom. Ravnatelj in nemški profesorji so vse to vedeli, pa niso ničesar storili. Kaj bi tudi, ko je bilo varovati nemške dijake. Ko bi Slovenci kaj takega storili, bi jih bili seveda s škorpijoni bičali. Te nečuvne razmere so dale slovenskim poslanecem povod, da so se v državnem zboru pritožili pri naučnem ministru. Ali je to kaj pomagalo, videli bomo kmalu.

(Obrtna šola v Gorici.) Goriški Slovenci so se v tekočem zasedanju deželnega zbora goriškega pri tem oglasili s prošnjo, naj dovoli za ustanovitev slovenske obrtne šole v Gorici 1000 gld. podpore. Laški poslanci so se tej šoli, za katero je v znani svoji požrtvovalnosti obljubil odlični goriški poslanec grof Alfred Coronini 4000 gld. iz svojega žepa ali pa primerno poslopje v Gorici, z vso silo ustavljali in grozili, da bodo glasovali zoper zakon gledé uredbe učiteljskih plač, če se stvar za letos ne opusti. Slovenski poslanci so se temu pritisku uklonili, a pričakovati je, da samo za letos. Dal Bog, da bi tudi plemeniti dobrotnik grof Alfred Coronini ne umaknil svoje obljube.

(Novi škof na Krku.) Župnik in dekan v Trstu, kanonik monsignor Andrej Šterk je imenovan škofom na otoku Krku. Škof Šterk se je rodil 28. novembra 1827. l. v Voloski. Studiral je v Reki in v Gorici in bil l. 1853. posvečen za mašnika, l. 1880 pa je prišel v Trst za kanonika in bil izvoljen župnikom pri Sv. Justu. Imenovanje monsig. Šterka je čuten poraz Poreškega škofa Flappa, ki je vse sile zastavljal v to, da spravi na to mesto odločnega Italijana. Novi škof je uzoren duhovnik in odločen Slovan. Blagor škofiji, katero bo vodil!

(Boj za slovenske šole v Trstu.) Poizvedovanja o prošnjah slovenskih roditeljev v Trstu za slovensko šolo so dovršena te dni. Da podajo prošnjam več veljave, združili so se prosilci v prošnjah za jedno samo šolo v sredini mesta. Petletno povprečno število otrok bode znašalo nad 400, letos pa jih je nad 1000. Tako bode vendar jedenkrat končan „križevi pot“ slovenskih roditeljev, ki se morajo tako boriti za to, kar se samo ob sebi razume po vseh zakonih. Kdaj že vendar dosežejo toli potrebno in zaželjeno slovensko šolo!

(Spomenik Tržaške udanosti.) ki stoji pred južnim kolodvorom v Trstu, je bil doslej noč in dan pod posebnim varstvom oboroženega redarja. Slavni vladi se je zdelo to straženje vendar preočitna sramota in ker za nobeno ceno neče, da bi svet količkaj dvomil o skalo-trdni udanosti k srcu jej priraslih Lahonov, zato je v nedeljo odpravila oboroženo stražo pred spomenikom in jo — ker gospodom iredentovcem vendar nič prav ne zaupa — nadomestila s policajem v navadni obleki, ki pa tudi noč in dan okolo spomenika hodi. Tako je ustrezno Italijanom in vladi

(Štajerskim vinogradnikom) dovolil je deželni zbor v Gradcu na predlog posebnega odseka, katerega poročevalec je bil slovenski poslanec dr. Lipold, vsoto 10.000 gld. za brezobrestna posojila.

(Martin Sattler.) Zopet je zatisnil oči za vekomaj vrl narodnjak in vnet duhovnik, ki je navdušeno in dejansko kazal povsod ljubezen do svojega naroda. V Majšpergu na Spodnjem Štajerskem je namreč umrl nedavno nenadoma po kratki bolezni tamošnji župnik č. g. Martin Sattler. Pokojnik rodil se je leta 1828 v Črnigori pri Ptujci in služboval iz početka mej Nemci, dokler se ni del Sekovske škofije pridejal Lavantinski. Letos bi bil obhajal 40letnico svojega duhovstva in 25letnico svojega župnikovanja. Storil je mnogo koristnega za cerkev svojega župnega kraja in tudi v narodnem oziru bil je vedno odločen in navduševal ljudstvo ter je poučeval. Kot pisatelj sodeloval je v raznih časopisih slovenskih. Bodi mu blag spomin!

(Nemčurski volkovi v ovčji obleki) hodijo po nekaterih občinah celjske okolice in pregovarjajo občane posebno v Gaberji, Sovodnji in na Bregu, da bi se pridružili Celjskemu mestu, za kar jim obetajo razne dobrote, katere bi uživali, če postanejo Celjski „purgarji“. Nekateri nezavedneži so res podpisali pri mestnem uradu neki zapisnik. Dovolj pa je zavednih mož, ki o teh laskavih obljubah nečejo ničesar slišati in se ne dajo zvoditi na led.

(Volitve v Slatinski občini) na spodnjem Štajerskem, kjer so zmagali Slovenci in potisnili nemškutarje v manjšino, ne dajo poslednjim miru. Sedaj pobirajo celo podpise za razdelitev občine, kar pa se jim prav gotovo ne bo posrečilo.

(Solkanski napad.) o katerem se je toliko lažij spravilo mej svet in toliko pisarilo po nasprotnih listih, izginit je kakor kafra. Državno pravdnštvo naznanja obdolženim Solkancem, da je ustanovilo z ukazom preiskovalnega sodnika preiskavo, ki se je vršila zarad težke

telesne poškodbe treh Goričanov Preiskava, ki je trajala pol leta, ni spravila na dan krivde Solkancev, akopram je bilo zaslišanih nad 100 oseb. To je pač jasen dokaz, da storilec ni tam, kjer so jih iskali. O tej zadevi se bode bržkone še govorilo na drugem mestu.

(Krone družbi sv. Cirila in Metoda) se po vseh slovenskih krajih marljivo nabirajo. Preveč bi bilo, ako bi vse darove navedli, omenimo naj le dar iz Čateža pri

Zaplazu, kateri je izročil g. Oroslav Ravnikar namreč: 20 kron 10 vinarjev nabral je učitelj g. Peter Pogačnik in sicer so darovali: Neimenovana 10 kron, Ana Kušlan 4 k., g. župnik Karol Hofer 2 k.; po jedno krono pa: Anton Zagorjan, Franc Ostanek in Franc Gliha; delavci pri g. Ant. Urbančiču pa 1 k. 10 vin. Drugih 9 kron 7 vin. nabralo se je v pušici v gostilni gosp. Oroslava Ravnikar-ja.

Razne vesti.

(Požar.) Piše se nam iz Gribelj: Dne 16. februarja nastal je tu hud požar. Ob 1/4 11. uri ponoči pričelo je goreti pri posestniku N. Šegini. Radi hude burje pretela je strašna nevarnost več posestnikom; k sreči so sosedji opazili požar, koji se je pokazal na strehi. Cela vas je hitela skupaj. Ženske so nosile vodo neutrudljivo, moški so lazili po krovih, ki so bili vsi s slamo kriti. Burja je hudi plamen zanesla na poslopja treh drugih posestnikov, ki so začela goreti. Hrabri ognjegasci so se z naporom vseh močij borili proti ognju ter ves požar udušili. Imenovanemu posestniku je zgorelo vse poslopje, seno, slama in drugi pridelki. Zavarovan ni bil, ker je komaj postal gospodar. Doslej ni dognano, kako je nastal požar.

(Nove železnice) Deželni zbor kranjski dovolil je, kakor znano, za pripravljala dela za lokalno železnico v Beli Krajini večjo svoto, trgovinsko ministerstvo pa je poslancu Šukljeju, posestniku dr. Šlezingerju, šolskemu nadzorniku Jeršinovcu in posestniku Zavinšekcu dovolila, da smejo takoj začeti dotična pripravljala dela. — Dne 28. februarja je bila v Samoboru obravnava, pri kateri se je določilo, kako bi se vezali lokalni železnici, kateri misli graditi od Samobora do Kranjske in od Novega Mesta do hrvatske meje posestnik Kajetan Faber na Dunaji.

(Vihar na Krasu.) Minuli teden bil je na Krasu vihar z bliskom in gromom. V Komnu treščilo je v kuhinjo tamošnjega davčnega nadzornika, ki je sedel s svojo ženo poleg ognjišča. Desni škorenj mu je strela upravo sezula z noge, sicer pa ni bil poškodovan niti on niti žena. Tudi v Pliskovici pri Komnu je treščilo dvakrat in sicer v cerkveni stolp in v hišo vikarja. Cerkvenega stolpa vrhunec je strela nekoliko poškodovala, istotako tudi orglje v cerkvi. V hiši vikarja, ki je bil ravno pri večerji, je strela vrgla vso mizno opravo na tla, vikarja pa ni poškodovala. Strela je naredila nekaj škode v kuhinji in ubila v hlevu dve kravi. Padala je tudi toča, ki jo je bilo videti še drugi dan. Vsa škoda se ceni na 4000 gld.

(Pogumen kregulj.) Na okno neke hiše v Šmihelu pri Novem Mestu priletel je te dni kregulj in odnesel ptička s kletko vred. Ker je pa kletka bila precej teška, izpustil jo je kmalu iz krempljev. Ptiček pa, ki je bil ranjen od kreguljevih krempljev, je bil takoj mrtev, menda tudi od strahu in vsled padca kletke.

(Tatvina v sodišči.) V Pulji ulomili so neznani tatovi v okrajno sodišče ter odnesli iz blagajne razne uložbe v gotovem denarji in dragocenosti v skupni vrednosti okolu 2000 gld. Drznost tatov se razvidi iz tega, da je v poslopji okr. sodišča pri tleh glavna stražarnica mestnih redarjev!

(Koliko šivalnih strojev se uporablja na svetu.) Sedaj se rabi povprečno 15 milijonov šivalnih strojev na svetu. Vsako leto se jih izgotovi 1,750.000. Minilo je še le komaj 50 let, odkar se rabijo šivalni stroji. Na Lon-

donski razstavi l. 1851. bili so razstavljeni trije, na Pariški l. 1856. samo 14 šivalnih strojev, a l. 1861. je bilo v Londonu že 33 tovarn za izdelovanje šivalnih strojev. L. 1853. se je v Ameriki izdelalo samo 2309 strojev, število pa je hitro naraščalo in l. 1859. bilo jih je že 46.243, pozneje pa še mnogo več.

(„Moj ljubček je velik gospod!“) Dekla Betika Kostjan v Zagrebu je jako udana pijači, ker jej pa manjka sredstev, je stvar tako uredila, da gre v gostilno, se tu naje in napije, a ko je treba plačati, pravi: „moj ljubček je velik gospod, on takoj pride in plača“. Oštirji jej gredo navadno na limanice in jo pusté, da odnese kopita, ljubimca pa le ni. Ko je zopet jedenkrat obhodila Zagrebške gostilne, pride v jedno, kjer je že poprej bila. Tu zahteva liter vina, a oštir se brani, češ, če nje ljubimec pride in plača, kar mu je še dolžna, jej bode dal, česar bode zahtevala. V tem vstopi neki svinjar, človek visoke rasti, širokopleč, Betika skoči k njemu, ga objame, dasi ga še nikoli ni videla, skratka, vedla se je tako, kakor da je to tisti, ki ga je oštir ravnokar v mislih imel. Oštir je res mislil, da je to tisti veliki ljubimec, je prinesel jedi in pijače in oba začneta zdaj jesti in piti. Ona ga je v jednomer božala, kar mu je menda ugajalo, ker je še dosti čedna in dokaj lepe postave in naposled se je njega oklenila tako, da mu je pri tej priči vzela iz žepa mošnjo, v kateri je bilo 30 gld., s katerim denarjem jo je potem popihala. On je čakal, da se vrne, ker je pa ni bilo nazaj, se vzdigne in ko hoče plačati, opazi s strahom, da ga ni imela samo za hebeca, ampak da ga je tudi okradla. A tudi Betika si bode zapomnila to svojo zadnjo pustolovino, saj časa ima dovolj o njej premišljevat, ker je sedaj pod ključem.

(Ponarejalci denarjev.) V Brnu zasledila je policija celo družbo, ki je ponarejala petake. V Brnu in v predkrajji Husovic zaprli so dva glavna krivca, pri katerih so se našle vse potrebne priprave za ponarejevanje bankovcev. V Brnu je v prometu mnogo tacih ponarejenih petakov. V Krakovu v Galiciji pa so zasačeli necega že večkrat kaznovanega ponarejalca, ki je izdelaval krone in komade po 20 vinarjev, katerih je spravil mnogo mej ljudi. Narejal jih je iz 3/4 delov cina in 1/4 svinca in so bile krone še malo posrebrene, da so pravim še bolj podobne.

(Zavarovalno društvo za device) osnovalo se je v Londonu, ki ima jako tolažljivo in praktično svrhu. Ako je namreč zavarovanka dosegla osodepolno številko 40, ne da bi bila prišla „pod avbo“, dobi izplačano primerno svoto, ki je v razmerji s tem, kar je prej vplačevala. Ako je pa sv. Anton uslišal nje prošnje in je dobila moža, zapadejo vplačane vsote na korist onim tovarišicam, ki niso bile tako srečne in se tako pomnožuje družbina glavnica.

(Hroščevo leto.) Leto 1894 je doba majevih hroščev, katerim gre zbog njih znane škodljivosti in požrešnosti

na vseh konceh in krajih še pravočasno napovedati — vojsko in pogin. V to svrhu opozorila je že c. kr. deželna vlada za Kranjsko z naredbo 4. januarja letos vsa politična oblastva na Kranjskem na strogo izpolnitev določil zakona z dne 17. junija 1870 l. dež. zak. št. 21, tičočih se pokončavanja navedenega hrošča. Pred vsem je dolžnost občinskih oblastev, da vzpodbujajo prebivalstvo

na to delo in ugonobitev, ter v ta namen vse potrebno storé. Zadnje dni storil je pa tudi c. kr. deželni šolski svet potrebne korake, ter izdal podrejenim šolskim svetom naredbo, glasom katere jim je zaukazano potom šolskih vodstev uplivati na mladino, da se kolikor moč neutrudno loti napominanega posla in pripomore tem načinom odvracati škodo na sadonosnem drevju in drugih koristnih rastlinah.

Poučne stvari.

Ravnanje s plemenskimi biki.

Zaradi slabe krme, slabega oskrbovanja in presilne porabe postanejo naši plemenski biki zgodaj nerabni, in dati jih moramo mesarju, ker so pretežki, preleni ali prehudi. To je pa živinorejcem na veliko škodo, ker triletni do šestletni biki zaplodevajo najlepša teleta, poldrugoletni do dveletni biki, ki mnogokrat niči rabni niso za pleme, zaplodevajo pa teleta, ki niso sposobna za vzrejo lepe govedi. Ako hočemo bika ohraniti čvrste in za pleme rabnega, pokladati mu moramo trikrat na dan, in sicer krme, ki je sestavljena iz $\frac{2}{5}$ sena, $\frac{2}{5}$ detelje in $\frac{1}{5}$ dobre slame. Vse to naj bode razrezano v 4—8 cm dolgo rezanico. Za vsakokratno krmljenje vzemi 5 kg te mešanice.

Ako rabimo bika veliko, t. j. vsak dan po jedenkrat (kar je že veliko in pristoji le ob času, kadar se krave splošno pojajo), tedaj naj dobiva bik za priboljšek $\frac{1}{4}$ kg strtega ali kuhanega ovsa ter s slano vodo zmocene krme. Oves pospešuje rodovitnost, slana voda pa prebavljanje. Zelene krme ne pokladaj mnogo, ker le ta slabi bika in ga dela pretrebušnega.

Piti daj bikom po trikrat na dan sveže in čiste vode, po zimí ne premrzle, po leti ne pregorke. Ne napajaj bika z mlačno vodo, v katero deneš morda še moke ali otrobi, ker taka pijača slabi živce, pospešuje debelost, a bik postane len in nezmožen za oploenje.

Bikov hlev imej snažen in svetel, bika pa snaži vsak dan. Neogibno potrebno je biku pregibanje pod milim nebom, bodisi da ga vpregaš ali pa izpuščaš na plano v zgrajen prostor. Biki, ki vedno stojé ali ležé v hlevu, ulenijo se, dobe dolge parklje, ne stojé trdno na zadnjih nogah, kadar skačejo, in zato večkrat poderejo ali celo poškodujejo krave.

Mlade bike, katere hočeš vzrediti za pleme, krmi dobro in dajaj jim mnogo prilike, da se pregibajo na prostem. Najbolje je učiti bike voziti.

Strogo glej na to, da nihče ne draži bika in mu ne nagaja, ker to ga dela hudega in včasih skoraj nesposobnega za rabo. Najbolje je rabiti obroček, katerega vtakneš skozi nosni hrustanec. S takim obročkom moreš najhujšega bika narediti prav pohlevnega.

Prostor za skakanje bodi blizu hleva in toliko zavarovan, da se ni bati pohujšanja. Krave in junice, katere priženó k biku, preglej, če so zdrave ali ne, in ne puščaj k bolnim bika, ker more nalezti bolezen.

Materina dušica, sredstvo proti kugi v gobci in na parkljih.

Vitez dr. Morandini v Milanu na Laškem je prišel na to, da je materina dušica dobro sredstvo proti kugi v gobci in na parkljih. Leta 1892. so baje na Laškem nad 100.000 govedi ozdravili ž njo. Materina dušica se dene v posodo, nánjo pa se nalije voda ter pusti tako

48 ur. Na to se voda odlije in ž njo se umivajo bolna mesta, oziroma gobec in parklji. Predno pa se to stori, treba je bolne dele izmiti s svežo vodo. Ker materine dušice ni težko dobiti, živinorejci lahko poskusijo to sredstvo, koder ima živina omenjeno bolezen.

Zdravilna moč beljakova.

Če se človek ureže, ni boljšega zdravila, kakor je beljak. Znano je, da se odprta rana razhudi. Če jo pa namažeš z beljakom, zrak ne more do nje; beljak se strdi, naredi čez rano tanko skorjo, pod njo pa se rana hitro zaceli. Beljak pa tudi pomaga proti črevesnemu unetju (grizi); stepé se, lahko se mu pridene še nekoliko sladkorja in se povžije. V telesu prevleče beljak želodec in čreva od znotraj ter blaži unetje. Dve ali k večjemu tri jajca popolnoma zadostujejo na dan. Beljak pa v tem slučaju ni le zdravilo, marveč lahka in za takega bolnika popolnoma primerna hrana.

Kako se pri goseh spozna starost?

Gos ima v peruti na vrhu, poleg največjega letalnega peresa, dve majhni, ozki, ostasti, zelo trdi in trdno vsajeni peresi. Na daljšem izmej teh dveh peres spozna se starost. Leto stara gos ima namreč na zunanji strani tega peresa počezno udrtino (zarezo), kakor bi potegnili čeznje s trioglato pilo. Dveletna gos ima dve taki zarezi, triletna tri itd. Kolikor zarez, toliko let ima gos.

Loterijske srečke.

Brno, dné 28. februvarja: 44, 26, 69, 54, 30.
Dunaj, dné 24. februvarja: 53, 10, 59, 29, 64.
Gradec, dné 24. februvarja: 3, 21, 76, 81, 64.

Tržne cene v Ljubljani

dne 3. marca t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	7 50	Špeh povojen, kgr.	64
Rež, "	5 80	Surovo maslo, "	75
Ječmen, "	6 —	Jajce, jedno	02
Oves, "	6 80	Mleko, liter	10
Ajda, "	7 70	Goveje meso, kgr.	64
Proso, "	5 50	Telečje " "	54
Koruzna, "	5 20	Svinjsko " "	60
Krompir, "	1 59	Koštrunovo " "	40
Leča, "	14 —	Pišanec	65
Grab, "	14 —	Golob	20
Fižol, "	8 —	Seno, 100 kilo	3 20
Maslo, kgr.	96	Slama, " "	2 67
Mast, "	68	Drva trda, 4 metr.	6 80
Špeh frišen "	58	" mehka, 4 "	4 80

Št. 86. **Razglas** 1894
v splošno znanje, da je letošnji 11.
Jožefov semenj v Metliki
prestavljen
na dan 13. marca 1894.

Metlika, dne 20. februarja 1894.

(7) Župan: R. Smole.

V vsakej fari in krajni občini postavlja se razumna, spoštovana in denarno zanesljiva oseba kot

zaupni mož

z dobrim postranskim zasluzkom. — Pismo naj se pozveduje pod „201.191“, Gradec, poste restante. (5—2)

Usnjarskega učiti

vzprejme 15 let starega dečka, kateri ima veselje za to obrt.

Fran Knaflič

Šmartno pri Litiji. (4—3)

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (3—3)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Neobhodno potrebna za vsako gospodinjstvo je

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

z ukusom bobove kave.

Ta kava ima zase nedoseženo prednost, da se zamore odreči kvarnemu uživanju nemešane ali z surogati mešane bobove kave in da je moč prirediti mnogo **sladnejšo**, poleg tega **zdravejšo** in **težnejšo** kavo. — **Neprekošana kot primesek k navadni bobovi kavi.** (38—8)

Priporoča se zlasti za gospé otroke in bolnike.

Osobito se je čuvati slabih posnemovanj.

Dobiva se povsod

1/2 kile po 25 kr.

Seb. Kneipp

išče se krepak in priden
deček
iz poštene hiše v večjo prodajalno raznovrstnega blaga na deželo.
Ponudbe vzprejema upravništvo „Rodoljub“.
(7—2)

„NARODNA TISKARNA“
priporoča po nizke ceni
VIZITNICE
v elegantnej obliki.

Odlikovan v Trstu 1882. Srebrna svetinja.

Tovarna peči in glinastih izdelkov

Avgust Drelse

Ljubljana (Kranjsko).

Vsakovrstne peči po najnovejši konstrukciji, bele in barvane od najboljšega blaga, elegantne in cene.

Cevi za dimnike natik z vetrovim ravnalcem. (2—4)

Okraški pri stavbah, nakit pri cerkvenih stropih in okrajkih, neprežigljava opeka in vse v glinarsko obrt spadajoče stvari.